

Gemeente van onze Heer Jezus Messias

1. Goed dat u vanmorgen gekomen bent. Want u maakt duidelijk, dat u ook iemand bent die er ervan houdt dat de dingen totaal anders gaan dan je gewend bent. Het is tenslotte een idioot verhaal dat we zo net gelezen hebben: iemand is gestorven, en na drie dagen is hij uit de doden opgestaan! Of zou u willen zeggen dat het allemaal heel gewoon is? Het lijkt me niet. Als het een heel gewoon verhaal was geweest, dan was u vanmorgen vast niet zo vroeg uw bed uitgekomen.

2. ‘Fundamenteel kwetsbaar’, heb ik als titel aan mijn preek meegegeven. Want dat gebeurt, wanneer je je met dit verhaal inlaat. Je maakt jezelf fundamenteel kwetsbaar. Hoe dat komt? Omdat het verhaal zelf fundamenteel kwetsbaar is.

Wij zoeken onze kwetsbaarheid over het algemeen te verbergen, bang als we zijn dat iemand ons pijn doet. En anders wel zijn we wel bang dat een ander misbruik maakt van onze kwetsbaarheid of die belachelijk maakt. Zo’n type is Matteüs niet. De kwetsbaarheid, die met Pasen gegeven is, die verstopt hij niet, maar die krijgt bij hem een plek. Daarom liet ik Marga van Arendonk ook de omliggende passages van het Paasevangelie lezen. Het hoort allemaal bijeen: ja ook die passages die aan het Paasevangelie voorafgaan. Die twee aan het slot van Matteüs 27. Zoals Paaszaterdag en Paaszondag bij elkaar horen, geldt dat ook voor de scènes die Marga u zo juist voorlas. Ze horen bij elkaar: de twee van Stille Zaterdag en de drie van deze Paasmorgen. Vijf verhaaltjes zijn het, zoals Jezus eerder vijf redes hield: Bergrede, Uitzendingsrede, Gelijkenissenrede, Gemeenterede en Eschatologisch rede. Vijf. Dat is het getal van de Tora (de vijf boeken van Mozes). Het is het getal van de wegwijzing naar een nieuw bestaan, naar nieuw leven, naar leven dat met recht de naam leven mag dragen, omdat het ook het waarachtig leven bevordert.

3. Ik kom daar zo op terug, ik wil met u naar de vorm van het Paasevangelie. Want die vijf scènes liggen namelijk in cirkels om elkaar heen. Het verhaal met de engel die tot de vrouwen spreekt (28,1-10), die staat in het midden. En daaromheen? Moet u nou eens mee komen kijken. Moet u nou de scènes zien die daaromheen liggen?! Dan begrijpt u direct, waarom het Paasevangelie zo fundamenteel kwetsbaar is. Want in die scènes om dat verhaal van die engel bij het graf heen, wordt het verhaal onder druk gezet, wordt het Paasevangelie van beide kanten – nou zeg het maar, gebruik het woord maar – wordt het Paasevangelie van beide kanten ‘aangevallen’. En wat Matteüs doet? Hij laat ook – heel eerlijk – die aanval, dat tegenverhaal tegen het Paasevangelie in horen! Van het lege graf kan je namelijk gemakkelijk een heel ander verhaal maken: het verhaal dat het graf leeg is, omdat de leerlingen gekomen zijn en hem gestolen hebben.

Wat Matteüs doet, is heel eerlijk twee interpretaties van het lege graf broederlijk (!) of wilt u liever dat ik zeg: zusterlijk, naast elkaar zetten. Aan u en mij zo alle ruimte gevend om onze keus te maken wat u voor het meest waarschijnlijk houdt? Nee, om te laten horen dat dat verhaal van zijn opstanding van meet af aan onder druk heeft gestaan. Nooit vanzelfsprekend is het geweest, maar altijd aangevochten. Een aanvechting waar velen van ons in ons hart ook van weten.

4. En daar blijft het niet, want Matteüs laat die kwetsbaarheid tot zelfs in het hart van het Paasevangelie zien. *Wij* mogen dan spreken over Jezus’ opstanding uit de doden alsof dat een feit is, maar het evangelie weet van niets. De discussie over de historiciteit zal wel tot in eeuwigheid doorgaan, het schijnt niet echt diep door te dringen dat het evangelie geen enkele verwijzing kent naar de opwekking zelf. De opwekking zelf komt in het hele Nieuwe Testament nergens ter sprake. Je zou denken dat dat wel eens een keertje in kerk en academie opgemerkt zou mogen worden, maar niets is minder waar. Hoe dat zo komt? Me dunkt, omdat we toch niet echt goed raad weten met de fundamentele kwetsbaarheid van het Paasevangelie. Ik moet

misschien zelfs nog wel een stap verder gaan, en zeggen, omdat we het moeilijk vinden om het uit te houden met het fundamenteel kwetsbare karakter van dit geloof.

Wat we vanmorgen van de engel in handen krijgen, is alleen een bericht, is alleen het *bericht* dat hij is opgewekt. Meer geeft hij ons niet. Het liefst zou ik nu even mee willen nemen naar het leerhuis, waarin ik u precies zou kunnen laten zien hoe de engel zijn woorden (28,5-7) geordend heeft. Wat u dan zou zien? Dat zelfs dat bericht van zijn opwekking niet eens in het hart van zijn boodschap aan de vrouwen staat. Dat woord 'opgewekt' hoort u wel.

De ene keer wijst het terug naar het verleden. Hoort u maar: 'Hij is hier niet, want hij is opgewekt, gelijk hij gezegd heeft.'

De tweede keer staat het open naar de toekomst: 'En gaat terstond op weg en zegt zijn leerlingen dat hij is opgewekt.'

En intussen hebt u het al gehoord: de opwekking zelf stond twee keer in de verleden tijd!

'Want hij is opgewekt', de eerste keer. En de tweede keer: 'en zegt zijn leerlingen dat hij is opgewekt.' Kijk, de opwekking zelf ligt achter ons. Nee, ik moet het anders zeggen: de opwekking hebben we achter onze rug. Nee, nog weer anders: de opwekking is de steun in onze rug. U en ik kunnen daardoor overeind blijven. En u en ik hoeven daarvoor niet voortdurend achterom te kijken. Onze blik kan naar voren gericht worden. Over fundamenteel gesproken!

5. Fundamenteel kwetsbaar is dit bericht van de engel, want moet u dan zien wat er precies in het midden van zijn boodschap staat. In het midden met de beide opwekkingsuitspraken als fundamentele ondersteuning daarvan.

Kijk, dan is het hart van Pasen deze uitspraak: 'Kom, en zie de plaats, waar hij gelegen heeft.' O, wat gebeurt er hier dan toch verschrikkelijk veel! Kijk gemeente, het eerste is: de engel die ons uitnodigt om ons te confronteren met de leegte. 'Kom en zie de plaats, waar ze hem hebben gelegd hebben.' De vraag van vanmorgen is of we dat aandurven, of we ons met de leegte durven te confronteren, met de afwezigheid van iemand, die je daar op die plek had gedacht.

Als we dat aandurven, dan mag u ook weten dat u op een ongelooflijke plaats bent aanbeland. Het is een namelijk een bijzonder woord dat u hier tegenkomt, dat woord 'plaats'. Bij ons is dat niet het geval. De 's' mag eraf, en dan krijg je 'plaat'. Die ene 'a' mag eruit, en dan krijg je plat. Plaats heeft bij ons met plat te maken. Dat is ook zo bij onze zuiderburen: *la place* en bij onze oosterburen: *Platz*. Het is allemaal plat. Plaats is bij ons een aantal vierkante meters of centimeters op het platte vlak.

Het hele geheim van Pasen, het Paasmysterie zit in dat woord: dat wij bij plaats denken aan *plat*. Daar zit geen geschiedenis in, daar gebeurt in wezen niets. Daar zitten we te zitten en liggen we te liggen tot we dood gaan. Punt uit! Hier in Matteüs staat: 'Kom en zie de *plaats*, waar ze hem neergelegd hebben.' Maar dan moet u dat woordje 'plaats' niet op zijn Nederlands, maar op zijn joods verstaan. In de joodse taal, in het Hebreeuws is dat: *makoom*. 'Zie de *makoom*, waar ze hem hebben neergelegd.' En dan moet u weten dat zo'n zelfstandig naamwoord afgeleid is van een werkwoord. *Makoom* daar zit het werkwoord *kum* in. En dat betekent opstaan! Kijk, dat is een plaats in de joodse taal. De plaats, waar jij zit, waar ik leef, dat is een stukje grond, waar u en ik op kunnen staan, op kunnen staan en in beweging kunnen komen, omdat er iemand met uw en mijn leven begaan is.

De vervolgde Portugese en Spaanse Joden in de zeventiende eeuw, die hier in Nederland kwamen, kwamen voor het verreweg grootste gedeelte in Amsterdam terecht. Toen zeiden ze: 'Gelukkig hoeven we hier niet plat op de grond te liggen, uit doodsangst dat iemand ons klemzet. Hier kan je weer staan.' En ze noemden deze *makoom* 'Mokum'. Amsterdam-Mokum. Kijk dat is een *makoom*: plaats van opstanding. Wij mogen dan spreken over 'het lege graf', maar zo spreekt de engel niet. Hij nodigt de vrouwen, hij nodigt ons uit om de plek van zijn opstanding te bezien!

6. Voor nog één element vraag ik uw aandacht, dat zijn de allereerste woorden van die kernzin: 'Kom en zie.' Wat de engel doet, is ons, u en mij, erin betrekken. Het Paasevangelie vraagt wel om reactie, ook om onze reactie. Die gang naar binnen is niet om ons het bewijs te leveren. Een leeg graf is geen bewijs, zo wordt ons onmiddellijk met het daaropvolgende verhaal over de soldaten duidelijk gemaakt.

Fundamenteel kwetsbaar is het verhaal. Fundamenteel kwetsbaar maken we ons, als we op die woorden durven ingaan, als we in durven gaan op de Tora van de engel, op de weg die de engel ons vanmorgen wijst, een weg die naar buiten voert, een weg naar een ander leven, een leven dat weet heeft van broeder- en zusterschap.

Het is zo vaak bij ons: eerst zien en dan geloven. Het Paasevangelie, dat de engel ons vanmorgen laat horen, vraagt van ons de omgekeerde beweging. Hij vraagt om geloof in zijn woorden, en dan (?) ..., dan zal je *Hem* zien, de opgestane Heer. Kortom, wie de Opgestane graag zou willen zien, die volge Hem.

In de Naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest. Amen.

*Paasmorgen, 16 april 2017
Bosbeskapel, Den Haag-Zuidwest
ds. Nico Riemersma*